

Kursuse nimetus	Majanduse alused
Kursuse tüüp	Mooduli „Ettevõtlik noor“ kursus
Eeltingimused kursusel osalemiseks	Vähemalt rahuldavale tulemusele omandatud põhikooli ühiskonnaõpetus ja matemaatika
Kursuse maht (75-minutiline tund)	21 tundi
Kursuse toimumise aeg	10. klass, õppeaasta vältel paralleelselt mooduli teiste kursustega.

Kursuse lühikirjeldus

Kursuse käigus õpitakse tundma majanduse alustalasid ja majandussüsteemide toimimise põhimõtteid. Kursus on hea sissejuhatus majandusteadusse, andes ülevaade baassõnavarast ja tähtsamatest protsessidest. Kursus käigus vaadeldakse protsess maailmamajanduses ja riigi mõjusid majandusele. Läbi kursuse kujundatakse õpilaste ettevõtlikkuspädevust, suhtluspädevust, oskust ennast määratleda, kujunevad väärtushinnangud ning arenevad analüüsi ja matemaatika oskused.

Kursuse sisu

Majanduse olemus

Nappus, ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: Mida? Kuidas? Kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro-ja makroökoonoomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava, turu-ja segamajandus.

Nõudmine, pakkumine, hind ja turutasakaal

Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ja graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine.

Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija

Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Maksud ja maksed. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Ettevõtlikkus. Ettevõtte õiguslikud vormid Eestis.

Raha ja finantsmajandus

Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpang ja kommertspangad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja

aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.

Konkurents ettevõtluses

Konkurentsi vormid. Konkurentsi positiivne ja negatiivne mõju tootmisele ja tarbijale. Litsents, patent, kasulik mudel, tööstusdisainilahendus ja autoriõigus. Ärieetika.

Valitsuse osa majanduses

Valitsuse osa majanduses. Valitsuse roll majanduses. Majandusringlus. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigieelarve. Erinevad maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Eesti maksupoliitika. Majanduse tsüklid.

Rahvusvaheline majandus

Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: SKT, IAI, THI jne. Rahvusvaheline majandus. Suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Eksport, import. Globaliseerumine. Õiglane kaubandus. Valuuta, valuutaturg, valuutakurss, ostujõu pariteet. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid. Euroopa Liit ja vabakaubandus. Kaubanduspiirangud: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping. Eesti sise- ja välismajandus, arengusuunad. Nüüdisaegsed suunad maailma majanduses. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused. Tööpuuduse kasv, tulude ebavõrdne jaotus ja elanikkonna kihistumine, ressursside ammendumine.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ning teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;
- oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ning tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- tunneb tööseadusi ning oskab valida või leida tööd, arvutada bruto ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- saab aru, et tarbimise eelduseks on inimeste vajadused, tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana, oskab tarbida säästlikult;
- plaanib ning koostab isiklikku ja pere-eelarvet, analüüsib eelarve piiranguid;
- teab, et raha on üldtunnustatud maksevahend, väärtuse mõõdupuu ja kogumisvahend, võrdleb laenudest saadava kasu ning kaasnevate kulutuste ja riskide vahekorda;
- teab üksikisiku ja ettevõtte kohustusi riigi ees, analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ning selgitab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
- teab ettevõtlusega kaasnevaid kulusid;
- omab ettekujutust väärtpaberite toimimisest ja väärtpaberite turust selgitab tootlikkust, mastaabisäästu ja masstootmist, teab kvalifitseeritud tööjõu, nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise otsest mõju tootlikkusele;
- mõistab konkurentsi toimimist ja tähtsust majanduses, selle liike ja eripärasid;
- toob näiteid valitsuse poolt pakutavate hüvede kohta;

- tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ja hüvede ümberjagamisel;
- analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel;
- arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle;
- analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses;
- tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile;
- tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi;
- oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda;
- mõistab tehnoloogilise arengu abil saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevaid võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist, tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist;
- teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailma majandusest;

Kursuse ülesehitus

Teema	Tundide arv
Majanduse olemus	3
Nõudmine, pakkumine, hind ja turutasakaal	4
Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija	2
Raha ja finantsmajandus	4
Valitsuse osa majanduses	2
Konkurents ettevõtluses	3
Rahvusvaheline majandus	3

Tagasiside meetodid ja kriteeriumid ning kursusehinde kujunemine

Tagasisidestamine toimub Saku Gümnaasiumi õppekava 3.osas sätestatud hindamise korralduse põhimõtete alusel.

Õpitulemusi hinnatakse numbriliselt viie palli süsteemis

Kursuse hinne kujuneb tunnikontrollide, praktiliste tööde ja uurimuste, iseseisvate tööde ning ettekannete hinnetest. Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, sisuline õigsus ja vormistamise korrektsus.

Juhul kui õpilane ei ole aktiivselt osalenud ja viibinud tundides, ega sooritanud iga teema peale tunnikontrolli, tuleb tal sooritada kursuse hinde väljapanekuks arvestus.